

مؤسسہ تحصیلات عالی هیواد
معاونیت علمی
پوهنئی اقتصاد

پلان استراتیژیک

1401 - 1399

سال: 1399

فهرست مطالب

4.....	سخن رییس عمومی
6.....	پیام معاونت علمی- تدریسی
8.....	پیام ریاست پوهنخی
9.....	مقدمه :
9.....	مفاهیم
13.....	مقدمه
14.....	چارچوب برنامه استراتژیک پوهنخی اقتصاد
15.....	معرفی پوهنخی :
15.....	دیدگاه پوهنخی اقتصاد :
16.....	ماموریت پوهنخی اقتصاد:
16.....	ارزش ها :
16.....	اهداف پوهنخی اقتصاد
17.....	برنامه پوهنخی اقتصاد
17.....	برنامه کوتاه و میان مدت:
18.....	برنامه طولی المدت:
18.....	وضعیت کنونی پوهنخی
19.....	تحلیل محیطی
19.....	الف) بعد اقتصادی:
20.....	ب) بعد سیاسی
21.....	ج) بعد تکنالوژیکی:
21.....	د) بعد اجتماعی – فرهنگی:
22.....	هـ) رقابت:
22.....	تحلیل وضعیت موجود پوهنخی اقتصاد
23.....	فرصت ها و قوت ها:
24.....	چالش ها و ضعف ها :
25.....	مقایسه عوامل داخلی و خارجی و تعیین استراتژیهای مناسب برای پوهنخی اقتصاد
25.....	عملیاتی سازی استراتژی تهاجمی:
26.....	عملیاتی سازی استراتژی محافظه کارانه:
26.....	عملیاتی سازی استراتژی رقابتی:
27.....	عملیاتی سازی استراتژی تدافعی:
28.....	استراتژی مسلط در پوهنخی اقتصاد
29.....	اولویتهای پلان ملی استراتژیک وزارت تحصیلات عالی

29.....	حکومتداری
29.....	پروگرام آکادمیک
29.....	دسترسی به تحصیلات عالی
29.....	زیرساخت
30.....	انتخاب استراتژیهای پوهنخی
30.....	برنامه های مدیریتی – رهبری
30.....	بهبود ظرفیتها و روشهای رهبری
31.....	استقلالیت آکادمیک، مالی و اداری :
32.....	توسعه روابط و توأمیت های علمی:
32.....	در بخش جنسیت (جندر) :
33.....	افزایش بودیجه پوهنخی اقتصاد:
33.....	برنامه های علمی
33.....	جذب و استخدام کادر های علمی شایسته
34.....	مکلفیت آکادمیک
35.....	ارتباط و توأمیت با سایر پوهنتونها:
35.....	برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت:
35.....	مطالعات و تحقیقات علمی:
36.....	تالیف کتب درسی:
36.....	ایجاد دیپارتمنت جدید:
36.....	بازنگری نصاب تحصیلی :
37.....	بهبود روشهای تدریس:
37.....	مناظره های علمی:
38.....	آموزش الکترونیکی :
38.....	بستر سازی برای به کارگیری بهتر سیستم کریدت
39.....	برنامه های زیر ساختی:
Error! Bookmark not defined.....	پلان عملیاتی سال 1399
Error! Bookmark not defined.....	پلان عملیاتی سال 1400
Error! Bookmark not defined.....	پلان عملیاتی سال 1401:
Error! Bookmark not defined.....	دستاورد های تطبیق پلان استراتژیک هذا:
Error! Bookmark not defined.....	پلان بودیجوی سمسٹر بهاری 1399
Error! Bookmark not defined.....	پلان بودیجوی سمسٹر خزانی 1399
Error! Bookmark not defined.....	پلان بودیجوی سمسٹر بهاری 1400
Error! Bookmark not defined.....	پلان بودیجوی سمسٹر خزانی 1400
Error! Bookmark not defined.....	پلان بودیجوی سمسٹر بهاری 1401
Error! Bookmark not defined.....	پلان بودیجوی سمسٹر خزانی 1401

سخن رییس عمومی

به نام آنکه آفرید و با قلم آموخت.

هر نهاد با توجه به اهدافی که در پیش رو دارد، قطعا متکی به ارکان و شرایطی است که او را به سمت هدف به پیش می‌برد. مؤسسه تحصیلات عالی هیواد بعنوان یک نهاد آموزشی در سطح عالی، از همین قاعده بهره می‌برد و مأموریت اینجانب دو نکته مهم است؛ اول، توجه همه جانبه و جامع نسبت به تمام ارکان و اهداف مؤسسه و دوم، هماهنگی بین تمام بخش‌ها تا بتوان با تکیه به این دو اصل، به تمام اهداف مؤسسه اعم از آموزشی، تحقیقی، فرهنگی و باز آفرینی نسل کارا و توانمند، دست یافت.

باورم این است که پلان و پالیسی زیربنای هر اقدام خرد و کلان است. بدون داشتن طرح قبلی و دقت در نقشه راه و مهندسی برای مدیریت یک مؤسسه بزرگ، مدام با تجربه‌های تلخ مواجه خواهیم بود. از اینرو با توجه به این باور، سیاست خود را بر محکم‌سازی زیربناها و تدوین پلان و پالیسی جامع، دقیق، واقعی و سازگار با شرایط جامعه و مؤسسه به کار گرفته ام. از باب حفظ حق معنوی تشکر می‌کنم از دوستانی که قبل از من به این کار اقدامات اولیه را کرده بودند اما تلاش من برای بی‌نقص یا کم نقص کردن مسیر آینده است از اینرو به چند نکته تمرکز کرده ام: نخست، رده‌بندی پلان است به این معنی که مقررات وزارت تحصیلات عالی و پلان استراتژیک را پایه برای برنامه‌های دیگر قرار داده و دست به اصلاح آن زده ام. دومین اقدام، ایجاد پلان‌ها و پالیسی‌های خرد و تخصصی برای هر بخش است که تقریبا به اتمام رسیده است. اقدام سوم، هماهنگ‌سازی پلان‌های خرد با پلان استراتژیک و مقررات و لوایح وزارت است. این هماهنگ‌سازی ارزش والایی دارد چرا که به معنی هماهنگی تمام بخش‌ها بوده و تمام مؤسسه مانند یک بدن و با هماهنگی با پلان استراتژیک به سمت اهداف به پیش می‌رود و پلان استراتژیک مانند یک نقشه راه، حرکت به سمت مسیر را بی‌نقص و عاری از مشکل می‌سازد. اقدام چهارم، ایجاد کمیته‌های تخصصی نظارت در کنار کمیته‌های کاری است. باورم این است که داشتن کمیته‌های تخصصی کاری صرف، کافی نیست. چرا که کمیته‌های نظارتی، باعث تضمین اجرای دقیق و درست پلان‌ها است.

پوهنتون هیواد، یک نهاد علمی - فرهنگی در سویه عالی کشور است. طبعا فرهیخته‌ترین انسان‌های جامعه در پیشبرد آن سهم دارند. خوش‌بختانه نیروی انسانی مؤسسه در بخش اداری، اکثرا دارای تحصیلات عالی با سویه لیسانس و بالاتر هستند و این باعث هم‌زمانی بین این بخش و کدر علمی

می‌شود که در مدیریت مؤسسه تأثیر به‌سزایی دارد. مهم‌ترین خواسته اینجانب در این بخش، انجام اقدامات تخصصی است و این به این معنی است که تلاش شده تا از واگذاری کارهای مختلف به یک فرد جلوگیری شود در این راستا برای جلوگیری از تشتت، مهم‌ترین نقش را در موفقیت مؤسسه، تمرکز مدیریتی دارد تا از پراکنده‌کاری جلوگیری شود. طبعاً حذف ادارات تصمیم‌گیرنده موازی و متمرکز کردن تصمیمات بر ریاست عمومی مؤسسه به همین منظور صورت گرفته است. گفتنی است، در صورتی این امر موفقیت دارد که همه اعضای کدر علمی و اداری، در هماهنگی کامل با ریاست، سازمان هیواد را به پیش ببرند.

روابط بین مؤسسه و دانشجویان عزیز، رابطه دو طرفی است. بسیار خرسندیم که هزاران جوان جویای تحصیل و ترقی، مؤسسه تحصیلات عالی هیواد را برگزیده و به آن اعتماد کرده اند. و خوشحالیم که مؤسسه نیز در سه حوزه اقتصاد، حقوق و علوم سیاسی و کامپیوتر ساینس به محصلان عزیز ارائه خدمت کرده است اما آنچه مهم است، ارائه خدمت دارای ثمره و میوه شیرین است. در صورتی این خدمت ارزشمند است که محصل، تنها مغز خود را از مفاهیم پر نکرده باشد و کارهای عملی نیز دیده باشد و مهارت لازم در رشته تحصیلی خود را کسب کرده باشد. تلاش داریم تا با ایجاد بستر مناسب، به هر دو نیاز محصل که انکشاف آگاهی و تحصیلی و نیز مهارت عملی است، جامه عمل بپوشانیم و طبعاً همکاری، تلاش و حضور قوی محصل در تمام برنامه‌ها ضمانت‌کننده این اقدامات است.

لازم می‌بینم از بنیانگذار پوهنتون هیواد به دلیل توجه و سرمایه‌گذاری در بخش علمی و آموزشی کشور تشکر کنم و از خدای لایزال، موفقیت روزافزون همگان در پیشبرد اهداف مشترک را خواهانم و برای همه آرزوی سلامیت دارم.

دکتور خالداحمد کاکر

رئیس عمومی پوهنتون هیواد

پیام معاونت علمی- تدریسی

بنام خداوند لوح و قلم.

پیچیدگی روزافزون فعالیت‌ها و محیط شدیداً متغیر و متلاطم امروز، مدیران را با آن‌چنان دشواری‌هایی مواجه ساخته که کوچک‌ترین غفلت آنان نسبت به مسائل، پیامدهایی غیرقابل‌جبران به دنبال خواهد داشت. پویایی و پیچیدگی محیط، عدم ایقان حاکم بر سازمان‌ها و جهانی‌شدن پدیده‌ها تفکر استراتژیک را ضروری ساخته است. در عصر امروز، مدیریت سازمان‌ها بویژه سازمانها تحصیلی، به چیزی بیش از برنامه‌های سنتی نیاز دارد. مفروضات برنامه ریزی‌های سنتی پاسخگوی نیازهای در حال تغییر و سیستم‌های پیچیده مدیریت در آموزش بخصوص تحصیلات عالی نیست.

امروز، جهت انکشاف بخش‌های مختلف جامعه، بخصوص پوهنتون‌ها و موسسات علمی، تجربه نشان داده است که برنامه ریزی دارای اهمیت خاص بوده و سهم بارز و نقش ارزنده ای ایفا می‌نماید. اهدافیکه به اساس پلان‌های دقیق و درست تعقیب و پی‌ریزی میشوند، دارای نتایج سودمند و مداوم میباشند تعیین دقیق و به موقع اهداف، نیازها، ظرفیت‌ها و در نظر گرفتن شرایط زمان و مکان و مصلحت‌ها از جمله پیش‌نیازهای عمده تطبیق علمی هر برنامه و پلانی در بخش‌های مختلف حیات جامعه بشری میباشد.

پوهنتون هیواد منحیث یک نهاد علمی در حال رشد، در جهت عرضه خدمات معیاری و سودمند، برای مردم کشور، خود را متعهد و ملزم میداند. ما امیدواریم و یقین داریم که پوهنتون هیواد در مسیر سالم و هدفمند در جهت توسعه و رشد از لحاظ کمی و کیفی گام برمیدارد.

بنابراین داشتن یک پلان و برنامه منظم، واحد، موثر و کارا از ضروریات و نیازمندی‌های میرم پنداشته میشود. معاونت علمی-تدریسی پوهنتون هیواد درچوکات پلان‌های وزارت محترم تحصیلات عالی و بادر نظرداشت پلان استراتژیک پوهنتون هیواد پلان استراتژیک سه ساله خویش را تدوین نموده است. پلان استراتژیک سه ساله معاونت علمی-تدریسی غرض رسیدن به مقاصد و اهداف سودمند علمی و حیاتی بسیار با اهمیت می‌باشد

معاونت علمی-تدریسی در تدوین پلان استراتژیک کوشش بر آن نموده تا پلان را بادر نظر داشت امکانات، ظرفیت ها و محدودیت ها تهیه نماید. پوهنتون هیواد یک نهاد جوان و در حال توسعه می باشد، بنابراین محتویات عمده پلان استراتژیک سه ساله معاونت علمی-تدریسی پوهنتون هیواد روی توسعه و کیفیت، افزایش ظرفیت و معیاری سازی مؤسسه تمرکز می نماید تا منحصیث یک نهاد ملی فعال و قوی بتواند فارغان لیسسه ها و سایر کسانی را که علاقمند تحصیلات عالی میباشد بوجه احسن در بخش های مختلف تربیه نماید. این پلان اهداف عمده و نیاز های مؤسسه را بر ملامی سازد. تطبیق درست پلان بر آورده شده اهداف مذکور را تحقق خواهد بخشید.

اعضای کادر علمی و اداری پوهنتون هیواد که بحیث تطبیق کننده گان پلان استراتژیک نقش ایفا می نمایند، از بارگاه الله متعالی در تطبیق این برنامه اکادمیک برای خود و همه خانواده اکادمیک پوهنتون هیواد توفیق اجرایی برنامه و حوصله بلند خواهانم.

ذبیح الله فضلی

معاون علمی پوهنتون هیواد

پیام ریاست پوهنخی

بسم الله الرحمن الرحيم!

تغییرات اجتماعی، معروف به انقلاب صنعتی چهارم، به دلیل توسعه فناوری اطلاعات، در شکل گیری داده های بزرگ و هوش مصنوعی در شرف به وقوع پیوستن است؛ با این روند انتظار می رود تا اصلاحات اساسی در ساختار اجتماعی از طریق جامعه هوشمند تحقق یابد؛ جامعه مدرن ما "جامعه دانش" نیز نامیده می شود. از آنجا که دانش هیچ مرزی ندارد، جهانی شدن هم ناچار پیشرفت است و توانایی های فردی بدون در نظر داشت جنسیت و سن نیز بیشتر زیر سوال می روند. علاوه بر این، پیشرفت دانش سریع است و نو آوری در فن آوری دائماً در شرایط رقابتی متولد می شود، در نتیجه دانش گسترده و توانایی تفکر انعطاف پذیر برای سازگاری با این تغییرات مورد نیاز است؛ همچنین همکاری با استفاده از دانش و مهارت های ارتباطی برای تولید و عرضه خدمات با افراد در زمینه های مختلف ضروری است.

ویژگی های آموزشی پوهنخی اقتصاد، آموزش دهی جامع علم اقتصاد و مدیریت است؛ برنامه های درسی گسترده سیستماتیک، اعم از موضوعات نظری که پدیده های اقتصادی، مدیریتی، رهبری، مالی و بانکی را با جنبه های نظری و عملی استوار بوده و نیز مستقیماً با عمل تجارت مرتبط است ارائه مینماید. از نظر طرح های رایج و موثر آموزشی در پوهنخی اقتصاد، ما رهبران و مسوولان تجارت آینده را تربیه و پرورش می دهیم که در حوزه اقتصاد جامعه فعلی و آینده مدیران ماهر، معتمد، متخصص و موثر در عرصه کاری و کارشناس خوب در حل معضلات اقتصادی خواهند بودند؛ جامعه دانش که به سرعت در حال تغییر است، نیاز به ادامه یادگیری در طول زندگی دارد. به عنوان نقطه شروع این آموزش مدام العمر، ما فرصت تحصیل در رشته اقتصاد و مدیریت را برای شما فراهم می کنیم؛ دانشجویان ما را در تأمین خواسته های نیروی کاری فردا یاری میرساند و همچنان میتوانند بینشی در مورد آینده و توانایی ارتباطی برای همکاری با دیگران کسب کنند و به طور مداوم در تلاش هستیم تا یک مرکز آموزش و پژوهش نخبه در منطقه باشیم.

باتشکر

خلیل الرحمن نورزی

ریس پوهنخی اقتصاد پوهنتون هیواد

مقدمه :

بازسازی کشور تاریخی و تمدن خیز افغانستان، استفاده موثر از سرمایه های انسانی و مادی را در سطوح و ابعاد مختلف زندگی اجتماعی، الزامی می سازد. یکی از حوزه های مهم و محوری در جامعه ما، تحصیلات عالی و تشکیلات مرتبط با آن می باشد، که می تواند از نقش و سهم اساسی در مسیر انکشاف همه جانبه و پایدار برخوردار باشد. وزارت محترم تحصیلات عالی در اقدامی شایسته و قابل قدر، تجدید نظر و ایجاد کریکولم و اینک دست یازیدن به ایجاد طرح پلان انکشافی آموزشی پنج ساله جدید را در دستور کار خویش قرار داد. در این راستا تمامی پوهنخی های فعال در پوهنتونها موظف به ایجاد کریکولم و مقررات درسی و استراتژی معیاری گردیدند. بدون شک این اقدام تأثیرات قابل توجهی در زمینه شناخت نواقص و رفع آنها خواهد بود و مراکز علمی کشور ما را در سطح تحصیلات عالی به معیارهای قابل قبول جهانی نزدیکتر خواهد ساخت.

در همین راستا پلان استراتژیک فعلی پوهنخی اقتصاد در چهارچوب پلان استراتژیک موسسه تحصیلات عالی هیواد برای دوره زمان 1399 - 1401 تدوین گردیده است. در تدوین این پلان محصلان، استادان، کارمندان، کمیته پلان استراتژیک پوهنخی و شخصیت های علمی و دارای تجربه دخیل بوده اند. قابل ذکر است که این پلان با درک کلیه طرفهای ذیدخل از وضعیت موسسه، پوهنخی و شرایط حاکم بر جامعه به نگارش درآمده است.

مفاهیم

به منظور روشن شدن نوع دیدگاهمان به پلان استراتژیک و مقوله های مرتبط با آن لازم است تا در این قسمت به ارائه تعریف مهمترین مفاهیم بپردازیم. تعریفهای ارائه شده نشان دهنده همسویی مؤسسه تحصیلات عالی هیواد با وزارت محترم تحصیلات عالی می باشد؛ به این معنا که کمیته پلان استراتژیک مؤسسه، پس از بحث و تبادل نظر در مورد تعریفهای پذیرفته شده توسط کمیته بازنگری پلانهای استراتژیک نهادهای تحصیلات عالی دولتی و خصوصی، به اتفاق آراء تصویب نمودند تا به همان تعریفهای ارائه شده توسط این کمیته تأیید و استناد نمایند. بر این اساس تعریف مفاهیم اساسی، دقیقاً نقلی است از تعریف مفاهیم مندرج در رهنمود تدوین پلان استراتژیک وزارت تحصیلات عالی.

برنامه: برنامه به مجموعه اقدام‌هایی گفته می‌شود که به شکل آگاهانه تهیه شده و برای رسیدن به هدف یا اهداف خاص اتخاذ می‌گردد. به عبارت دیگر، برنامه، نقشه راه برای به‌دست آوردن هدف یا اهدافی است که تخصیص منابع ضروری، تقسیم اوقات، وظایف و عملکردهای دیگری را مشخص می‌کند. در تدوین برنامه باید به سؤالات زیر جواب داد: چه چیزی، با چه هدفی، توسط چه کسی، در کجا، در چه مدت زمانی، با کدام منابع، با چه تأثیری و چگونه انجام می‌شود.

استراتژی: استراتژی طرحی است که بر اساس یک طرز تفکر و اندیشه برای رسیدن به اهداف پوهنتون تدوین می‌شود. به عبارت بهتر، استراتژی طرح جامعی است که هدف‌ها، پالیسی‌ها، برنامه‌ها و زنجیره‌های عملیاتی یک پوهنتون را در قالب یک گُل به هم پیوسته با یکدیگر ترکیب می‌کند.

برنامه استراتژیک: برنامه استراتژیک عبارت از خلاصه مراحل طرح شده با اهداف گُل پوهنتون نسبت به اهداف بخش‌ها یا دیپارتمنت‌ها است که به‌صورت جامع تدوین می‌شود.

برنامه‌ریزی استراتژیک: برنامه‌ریزی استراتژیک علم و هنر مجموعه‌ای از تصمیم‌ها و اقدام‌های مدیریتی است که با توجه به عوامل محیطی برای رسیدن به اهداف تدوین، اجرا و ارزیابی می‌شود.

تدوین: یکی از مراحل برنامه‌ریزی استراتژیک، تدوین است که شامل تعیین دیدگاه، مأموریت، ارزش‌ها، اهداف، تحلیل عوامل محیطی (داخلی و خارجی)، تعیین حالت استراتژیک، انتخاب استراتژی‌های ممکن، تعیین اولویت استراتژی‌ها می‌شود.

اجرا: مرحله دوم برنامه‌ریزی استراتژیک، اجرای استراتژی می‌باشد که شامل تعیین اولویت استراتژیک، تعیین اهداف کوتاه‌مدت، برنامه عمل سالانه، تدوین بودجه، تجدید یا طراحی ساختار پوهنتون، تدوین پالیسی‌های اجرایی، انتخاب سبک رهبری پوهنتون‌ها، تخصیص منابع می‌شود.

ارزیابی: مرحله سوم، ارزیابی استراتژی است که نیاز به ایجاد یک میکانیزم برای تطبیق عملکرد پوهنتون با معیارها و پالیسی‌های وزارت تحصیلات عالی می‌باشد.

دیدگاه: دیدگاه یا آرمان نمایی از مسیر آتی و خط سیر کاروبار پوهنتون را نشان می‌دهد. به عبارت دیگر، آرمان یا چشم‌انداز، تصویر ذهنی یا تجسمی است از آنچه که فرد یا پوهنتون می‌خواهد.

در یک تعریف دیگر، چیزهایی که فرد یا پوهنتون می‌خواهد به شکل عینی و ملموس به‌دست آورد؛ به نحوی که در ذهن شنونده نیز تصویر واضح و روشن ایجاد کند.

مأموریت: مأموریت، مقصود و دلیل وجود پوهنتون را بیان می‌کند. مأموریت نشان‌دهنده علت و فلسفه وجودی آن پوهنتون است که همان هدف نهایی پوهنتون را نشان می‌دهد. پس بیانیه مأموریت، هویت یک پوهنتون را در قالب واژه‌ها بیان می‌کند. در یک تعریف دیگر، مأموریت سندی است که یک پوهنتون را از سایر پوهنتون‌های مشابه متمایز می‌نماید. مأموریت، از رأس هرم پوهنتون نشأت گرفته و به تمام سطوح پوهنتون نفوذ می‌کند. بیانیه مأموریت، باید روشن، شفاف و به تمام سطوح پوهنتون قابل فهم بوده و مورد قبول قرار گیرد.

هدف: منظور از تعیین اهداف، تبدیل بیانیه مأموریت و دیدگاه استراتژیک پوهنتون، به مقاصد کاربردی و نتایج پوهنتون است. به‌طور کلی، هدف عبارت از نقطه‌ای است که کوشش‌ها معطوف به رسیدن به آنها می‌شود. اهداف، باید دست‌یافتنی، چالش برانگیز و دارای بعد زمانی باشند و مراحل و شیوه تحقق آنها نیز مشخص باشد؛ اهداف پوهنتونی نباید زیاد باشد و باعث پخش شدن تمرکز پوهنتون گردد.

ارزشها: ارزش‌ها، اصول اعتقادی پویا و اساسی پوهنتون است. ارزش‌ها، بایدها و نبایدهای پوهنتون اند که آرمان‌ها و مأموریت بر مبنای آنها تدوین می‌شوند. به‌طور کلی، ارزش‌های پوهنتون، اصولی هستند که رهنمودهایی برای مسیر حرکت و رشد، تصمیم‌گیری و رفتارها در پوهنتون ارائه می‌کنند.

ماتریکس تحلیل عوامل داخلی (IFEM): عوامل داخلی، مؤلفه‌هایی هستند که مربوط به درون پوهنتون بوده و برخلاف عوامل خارجی زیر کنترل مدیریت سازمان می‌باشند و به دو دسته؛ قوت‌ها و ضعف‌ها تقسیم می‌شوند که از طریق ماتریکس تحلیل عوامل داخلی تجزیه و تحلیل می‌شوند.

ماتریکس تحلیل عوامل خارجی (EFEM) External Factors Evaluation Matrix): تجزیه و تحلیل محیط کلان پوهنتون، فرایند بررسی، مشاهده و تفسیر فرصت‌ها و تهدیدهای ایجادشده برای پوهنتون از سوی عوامل کلان محیطی است. براین اساس، پوهنئی با توجه به تجزیه و تحلیل محیط کلان، تغییرات و تحولات در حیطه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، قانونی، اجتماعی، فرهنگی، فن‌آوری و بین‌الملل را زیر نظر گرفته و مورد کنکاش قرار می‌دهد که با توجه به ماتریکس تحلیل عوامل خارجی مطالعه و تجزیه و تحلیل می‌شود.

عوامل داخلی و خارجی (IEM) Internal & External Matrix): یکی از ابزارهای مناسب برای تطبیق یا مقایسه مطالعه عوامل داخلی و خارجی است که زمینه‌ساز تعیین حالت استراتژیک پوهنتون شده و راه را برای انتخاب مناسبترین استراتژی‌ها مساعد می‌سازد.

سوات (SWOT): مخفف سوات یعنی قوت‌ها (Strengths)، ضعف‌ها (Weaknesses)، فرصت‌ها (Opportunities) و تهدیدها (Threats) است. این روش، یکی از ابزارهای تدوین استراتژی است. با استفاده از این تحلیل، این امکان حاصل می‌شود که نخست، به تجزیه و تحلیل محیط‌های داخلی و خارجی پرداخته و دوم تصمیم‌های استراتژیکی اتخاذ نمود که قوت‌های سازمان را با فرصت‌های محیطی متوازن سازد. نقطه قوت، عبارت است از شایسته‌گی ممتازی که به‌وسیله آن، پوهنتون می‌تواند در زمینه‌هایی مانند نوع منابع مالی، تصویر مثبت ذهنی میان خریداران، روابط مثبت با تأمین‌کنندگان و مواردی از این دست نسبت به رقبا برتر باشد. نقطه ضعف، نوع محدودیت یا کمبود در منابع، مهارت‌ها و امکانات و توانایی‌هایی است که به‌طور محسوس مانع عملکرد اثربخش سازمان می‌شود. فرصت، عبارت است از هر عامل خارجی که به سازمان در نایل شدن به مأموریتش کمک کند. به عبارت دیگر، فرصت ظرفیت نهفته‌ای است که بهره‌گیری از آن، سازمان را در جهت مثبت رشد خواهد داد و استفاده از آن مزایای قابل ملاحظه‌ای برای سازمان خواهد داشت. و در نهایت تهدید، میزان موفقیت نامطلوبی در محیط خارجی سازمان است مانند قدرت چانه‌زنی خریداران یا تأمین‌کنندگان کلیدی، تغییرات عمده و ناگهانی تکنولوژی و مواردی از این است که می‌توانند تهدید عمده‌ای در راه موفقیت سازمان.

مقدمه

پلان استراتژیک پوهنخی اقتصاد، چهارچوبی کلی است که به منظور روشن ساختن دیدگاه، ماموریت، رسالت، ارزشها و اهداف راهبردی و امکان تحقق برنامه های عملیاتی در این چارچوب، به نگارش در آمده است. این پلان تحت عنوان پلان استراتژیک سه ساله پوهنخی اقتصاد (1399-1401) با در نظر داشت برنامه های اساسی در بخشهای علمی، اداری، زیرساختی و دسترسی به تحصیلات عالی در پرتو پلان استراتژیک موسسه تحصیلات عالی هیواد تدوین گردیده است.

موسسه تحصیلات عالی هیواد، تحت نام موسسه تحصیلات عالی خوارزمی در سال ۱۳۹۰ تاسیس گردید. این موسسه از آغاز دارای پوهنخی اقتصاد با دیپارتمنت اداره تجارت میباشد.

موسسه تحصیلات عالی هیواد، در سال ۱۳۹۶ از خوارزمی به هیواد تغییر نام یافت و از همین سال اعضای کادر رهبری موسسه کاملاً دگرگون گردید و یک تعمیر دایمی مناسب و معیاری به آن اختصاص یافت.

در حال حاضر پوهنخی اقتصاد این موسسه در مقطع لیسانس محصل میپذیرد و ساختار تشکیلاتی آن کاملتر از گذشته شده است.

قبل از سال ۱۳۹۶ موسسه تحصیلات عالی هیواد، از کتابخانه مناسب و مرکز تحقیقات برخوردار نبود و تعداد اعضای کادر علمی این پوهنخی از قابلیتها و تخصصهای لازم برخوردار نبودند. در شرایط فعلی ساختار تشکیلاتی این پوهنخی نسبتاً کامل میباشد. اکثر استادان این پوهنخی در حال حاضر با درجه تحصیل ماستری میباشند.

بودجه عادی و انکشافی این پوهنخی به منابع عایداتی (فیس محصلین و سایر برنامه های آموزشی و خدماتی و نیز جلب کمک های مالی از طریق موسسه) تعریف می گردد.

نکته مهم قابل ذکر این است که تا تدوین این پلان، پوهنخی اقتصاد صرف در سال ۱۳۹۸ پلان استراتژیک پنج ساله را تهیه نموده بود و پس از مطالعه و کار مستمر پلان مورد بررسی قرار گرفته و به پلان استراتژیک سه ساله تعدیل گردید.

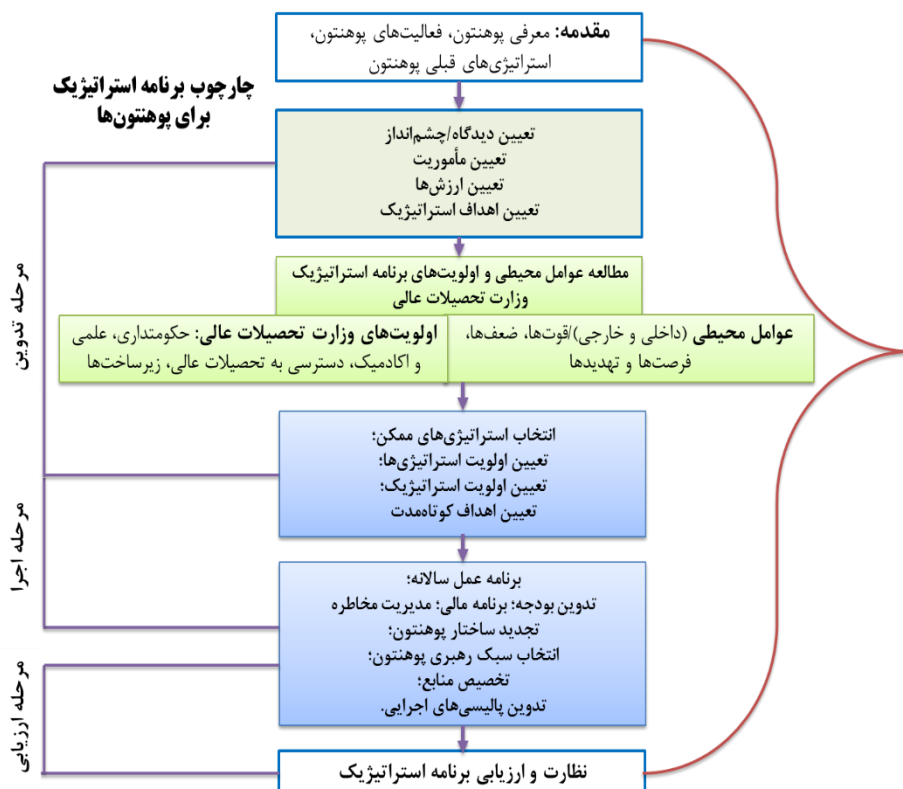
پوهنخی اقتصاد مصمم است تا کارکرد مهم آموزشی، خدماتی و تحقیق را به اشکال بهتر آن تحقق بخشد. بدون شک به ثمر نشاندن کارکردها، نیازمند تعریف دقیق یک پلان استراتژیک میباشد.

پوهنخی اقتصاد باورمند است که در صورت تطبیق این پلان در قالب برنامه های عملیاتی دقیق، می توان به دستآورد های مهمی در عرصه های تولید و نشر آثار علمی، بهبود ظرفیت های علمی و اداری موجود، شفافیت، پاسخگویی، ایجاد برنامه های جدید، تقدیم نیروهای انسانی متعهد و برخوردار از تخصص و دانش لازم به جامعه فراهم سازی فرصت های بیشتر و سهولت های مناسبتر برای دسترسی اقشار مختلف مردم به تحصیلات، انکشاف برنامه های زیر ساختی، ارتباط با مراکز معتبر علمی در داخل کشور و امثال آن نایل گردید. نهایتا با این دستاورد ها، پوهنخی اقتصاد در راستای ترقی و پیشرفت همه جانبه کشور گامهای موثری برخواهد داشت.

چارچوب برنامه استراتژیک پوهنخی اقتصاد

چارچوب برنامه استراتژیک پوهنتونها و موسسات تحصیلات عالی خصوصی در قالب مدل های متنوع قابل ارائه می باشد. هریک از این مدلها از پشتوانه های منطقی و تئوریک خاصی برخوردار می باشند، اما مؤسسه تحصیلات عالی هیواد در خصوص پوهنخی اقتصاد با توجه به واقعیت های جاری در کشور و وضعیت نهاد های علمی و آکادمیک و از طرف دیگر در نظر داشت قابلیت های پاسخگویی هریک از مدلها، مدل پیشنهادی اول وزارت تحصیلات عالی را منطقی تر، روشن تر و پاسخگوتر تشخیص داده است. این مدل در زیر نمایش داده شده است.

مدل پیشنهادی

معرفی پوهنخی :

پوهنخی اقتصاد از سال ۱۳۹۰ آغاز به کار نموده است و تا کنون در راستای اهداف خویش مشغول به فعالیت می‌باشد. از ابتدای تاسیس موسسه، این پوهنخی بصورت مستقل آغاز به کار نموده است که در ابتدا دارای یک دیپارتمنت (اداره تجارت) با داشتن سه تخصص (مدیریت/مدیریت منابع بشری، امور مالی و بازاریابی) و هم اکنون نیز دارای همین دیپارتمنت می‌باشد. امید است از این طریق خدمات شایانی را در جهت اهداف موسسه و جامعه عزیز افغانستان ارایه نماید.

پوهنخی اقتصاد دارای اهداف و استراتژی مشخص بوده و در روشنائی اهداف کلی

وزارت محترم تحصیلات عالی و موسسه تحصیلات عالی هیواد وبا در نظر داشت نیازمندیها و اولویت های جامعه، اهداف و دورنمای فعالیت های خود را تعیین کرده و رسالت این پوهنخی را تربیه اکادمیک محصلان با کویف ذیل تشکیل می دهد:

- مهارت و توانمندی تدریس با کیفیت در رشتهی مربوطه مطابق به نیازمندیهای جامعه و مقتضیات عصر و زمان.

- تجزیه و تحلیل مسایل مهم ملی و بین المللی مطابق به تخصص و استفاده از آن در موضوعات درسی.

- تربیه محصلین مستعد و متعهد با روحیه ملی و اسلامی و خود داری از هر نوع تبعیض، تعصب و خشونت.

در جریان سال جاری پوهنخی اقتصاد دارای محصل اعم از دختر و پسر بوده که تدریس آنها را در سه وقت (سحرگاهی، روزانه و شبانه) تنظیم نموده است.

این پوهنخی دارای یک رییس و یک معاون، دو آمر دیپارتمنت از جمله استادان، یک مدیر تدریسی، یک کارکن خدماتی است.

دیدگاه پوهنخی اقتصاد :

پوهنخی اقتصاد موسسه تحصیلات عالی هیواد با ساختار تشکیلاتی و کادر مناسب، منابع مالی و فضای کافی، معطوف به ارائه خدمات علمی در حوزه اقتصاد و مدیریت به جویندگان دانش با معیارهای ملی و بین المللی می‌باشد.

ماموریت پوهنخی اقتصاد:

آموزش و تربیت نیروهای انسانی دارای تخصص و تعهد در حوزه های علمی اقتصاد و مدیریت با رعایت معیارهای اخلاقی و علمی مورد تاکید وزارت تحصیلات عالی است.

ارزش ها :

- آزادی آفرینش علمی و فکری؛
- احترام به اصول قسط و عدالت به عنوان ارزشهای اقتصادی در مکتب اسلام؛
- کار آفرینی؛
- خلاقیت و آینده نگری؛
- رعایت اصل مشارکت و اجتناب از تمرکز گرایی در امر مدیریت و رهبری؛
- شفافیت و حسابدهی؛
- احترام به اصول توسعه پایدار انسانی؛
- سهمگیری فعالی در انکشاف جامعه؛ و
- قانونمداری

اهداف پوهنخی اقتصاد

- تربیه محصلین با شناخت نظری و عملی در جهت پیشبرد امور سازمان ها منحیث یک مدیر مسلکی و با تجربه؛
- گسترش شناخت مرتبط با دانش علوم انسانی به جامعه به محصلین برای رفع نیازمندی های متمرکز به کارکرد های سازمانی؛
- گسترش شناخت و مهارت ها به سطح ملی برای توسعه جامعه؛
- گسترش شناخت و مهارت های لازم به محصلین برای تحلیل مسایل جامعه در محیط کاری و رفع موانع فرا روی آنها؛
- ارتباط دادن محصلین در طول دوره آموزشی به سازمان ها و مراکز علمی در سطح ملی؛
- معیاری سازی پوهنخی اقتصاد با تکیه بر معیارهای وزارت تحصیلات عالی ؛
- ایجاد دیپارتمنت های جدید؛
- به روز بودن نصاب تحصیلی معیاری هشت سمستر؛

- تربیت نیروی فنی، متخصص و کارشناس برای پاسخگویی به نیازهای هر دو سکتور (دولتی و خصوصی)؛
- فراهم نمودن زمینه های فراگیری مدیریتی، منابع بشری، امور مالی، بازاریابی و اقتصادی در دوره های تخصصی و مقاطع تحصیلی بالاتر، از طریق آماده سازی نیروهای جوان و فارغ التحصیل در دوره لیسانس اقتصاد؛
- تربیت نیروهای توانمند برای مدیریت و برنامه ریزی اقتصادی و سیاست گذاری های اقتصاد ؛
- ظرفیت سازی و ارتقای ظرفیت علمی محصلین جهت تامین نیروی انسانی مورد ضرورت سکتورهای مختلف ؛ و
- جذب کادر های علمی دارای سطح تحصیلات دوکتورا به طور دائمی

برنامه پوهنخی اقتصاد

پوهنخی اقتصاد دارنده برنامه های کوتاه و طویل المدت است که ذیلا برنامه های آن وضاحت داده میشود.

برنامه کوتاه و میان مدت:

- ۱- ایجاد فضای تحقیقاتی مناسب برای محصلین در حوزه اقتصاد و مدیریت؛
- ۲- ایجاد انگیزه برای نوشتن مقالات با توجه به دروس و چاپ آن در فصلنامه موسسه؛
- ۳- برنامه سفر علمی به ادارت و ارگان ها با توجه به نیاز دروس؛
- ۴- برنامه سفر علمی و نحوه کار بانک مرکزی افغانستان در رابطه با ثبات ارزش پولی و کنترل تورم؛
- ۵- برگزاری سمینار ها و کنفرانسها ؛
- ۶- برگزاری برنامه های کوتاه مدت ارتقای ظرفیت برای محصلین مانند نوشتن سی وی یا خلاص سوانح، نوشتن درخواست و وظیفوی ، استفاده موثر از انترنت در جهت بدست آوردن اطلاعات موثق و مفید، مدیریت زمان، مصاحبه و وظیفوی، روش تحقیق و غیره؛
- ۷- ایجاد و انکشاف برنامه های کوتاه و میان مدت بلند بردن ظرفیت به سطح پوهنخی که بتواند برای محصلین در اشتغال و پیشبرد وظیفه به وجه احسن کمک کند، مانند برنامه آماری در علوم

اجتماعی QuickBooks, SPSS ، مدیریت و رهبریت، مدیریت پروژه دیپلوم در امور مالی ، Event Management مدیریت رویدادها، و دیگر برنامه های مورد نیاز عصر کنونی؛

۷- ایجاد کلب مناظره ؛ و

۸- ایجاد کلب کتاب (Book Club)

برنامه طویل المدت:

- ۱- استخدام اساتید مجرب و خبره با تحصیلات عالی ماستری و دوکتورا برای پیشبرد اهداف پوهنخی؛
- ۲- ایجاد برنامه های روش تدریس برای اساتید با در نظر داشت شیوه های جدید، موثر و مفید معیاری؛
- ۳- حفظ و تقویت اساتید کادر علمی که در بخشهای اداری و علمی پوهنخی مشغول به فعالیت هستند؛
- ۴- ایجاد مرکز انکشاف پوهنخی یا Faculty Development Center (FDC) در جهت ارتقاء ظرفیت علمی اساتید و کارمندان؛
- ۵- ایجاد دیپارتمنت منابع بشری، بازاریابی و اقتصاد ملی نظر به ضرورت بازار کار؛
- ۶- تجهیز پوهنخی با تسهیلات مورد نیاز عصر کنونی ؛ و
- ۷- انجام تحقیقات علمی براساس نیازهای جامعه

وضعیت کنونی پوهنخی

وضعیت کنونی پوهنخی اقتصاد از قرار ذیل است:

1. برخورداری از یک ساختار تشکیلاتی مطابق به قوانین تحصیلات عالی
2. داشتن 13 کادر علمی دایمی در پوهنخی با تحصیلات ماستری از داخل و خارج از کشور
3. داشتن فضای مناسب آموزشی
4. استفاده از تکنالوژی روز دنیا در جهت کیفیت و ارتقای آموزشی
5. داشتن کتابخانه مرکزی (موسسه)
6. داشتن فضای تحقیقاتی مناسب برای محصلین و اساتید

7. موجودیت کمیته های فرعی در سطح پوهنخی و فعالیت مستمر آنها

8. داشتن نصاب تحصیلی معیاری

9. موجودیت دفاتر اداری مناسب و مجهز

10. موجودیت تالا کنفرانس ها به سطح (موسسه)

تحلیل محیطی

هرچند قسمتی از تأثیرات محیطی را در تحلیل سوات نیز مورد توجه قرار دادیم، اما در این بخش با توجه به دیدگاههای محیط شناسی سازمانی، این تأثیرات را مورد تحلیل قرار می دهیم و اقدامات استراتژیک خود را در رابطه با آن بازگو می کنیم.

پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی هیواد تأثیرات محیطی را در چارچوب دیدگاه "استار" و یا PEST-C مورد بررسی قرار می دهد. "استار" مخفف واژه های "اقتصادی"، "سیاسی"، "تکنالوژیکی"، "اجتماعی - فرهنگی" و رقابت کننده ها می باشد که با توجه به معادل انگلیسی آنها مخفف PEST-C بدست آمده است. براساس این دیدگاه، تأثیرات محیطی بریک سازمان باید با در نظر داشت ابعاد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و تکنالوژیکی مورد مطالعه قرار گیرد و این ابعاد نیز در رابطه با رقابت کننده ها مورد ارزیابی قرار گیرند.

در اینجا به طور مختصر هر یک از ابعاد چهارگانه و در نهایت پیوند آنها را با رقابت کننده ها مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهیم:

الف) بعد اقتصادی:

نهادهای تحصیلات عالی هم از وضعیت اقتصادی حاکم بر جامعه شدیداً تأثیر می پذیرند و هم بر آن تأثیر گذارند. شایسته آن است که هر پوهنخی از نهاد های تحصیلات عالی از وضعیت موجود اقتصادی جامعه و حتی پیوند آن با اقتصاد منطقه ای و جهانی آگاهی داشته باشد پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی با شناختی که از نظام اقتصادی کشور ایجاد می نماید:

1. برنامه مالی و جدول بودجوی سالیانه خود را مشخص می سازد. نکته قابل ذکر در این قسمت این است که تعریف بودجه های عادی و انکشافی هر پوهنخی و نهاد تحصیلی وابسته به فهم روشن ما از وضعیت اقتصادی جامعه می باشد. در موارد جزئی تر:

- تعیین سطح معاشات کدرهای علمی و اداری پوهنخی وابسته به وضعیت اقتصادی جامعه می باشد.
 - ایجاد دیپارتمنت جدید به اساس نیازهای انکشافی جامعه و درکنار آن به ظرفیتهای اقتصادی موجود، بازار کار و فرصتهای شغلی در آینده بستگی دارد.
 - تعیین تعداد جذب محصلین در هر پوهنخی اقتصاد به ظرفیتهای اقتصادی جامعه و فرصتهای شغلی موجود بستگی دارد.
 - برگزاری سمینارها، کانفرانسها
 - تعیین میزان فیس های تحصیلی محصلان به وضعیت اقتصادی (میزان عواید- میزان مصارف، بیکاری، فرصتهای شغلی وسایر ظرفیتهای مالی و اقتصادی) بستگی دارد.
 - وسایر برنامه های ارتقاء ظرفیت وابسته به توان مالی مؤسسه/ پوهنخی و وضعیت اقتصادی در جامعه می باشد.
 - رفع ضرورت های زیر بنایی و انکشاف آن مستقیماً به توان مالی مؤسسه و ظرفیتهای اقتصادی موجود در جامعه بستگی دارد.
2. برخورد فعال و پویا در زمینه ایجاد و توأمیت با پوهنخی اقتصاد دیگر نهاد های تحصیلی داخلی و سایر مراکز و نهاد های مربوطه وابسته به توان مالی مؤسسه و وضعیت اقتصادی جامعه می باشد. مواردی مانند تبادل استاد و دانشجو، استخدام کارمندان و استادان خارجی، سفرهای علمی و آکادمیک برگزاری سمپوزیمها، سمینارها و کانفرانسهای ملی، چاپ و نشر ژورنالهای ملی و بین المللی و امثال آن تماماً به توان مالی مؤسسه و وضعیت اقتصادی جامعه وابسته است.
- پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی هیواد، با توجه به تأثیرات گسترده ای که وضعیت اقتصادی جامعه بر تمام ابعاد و کارکردهای آن دارد، شناخت دقیق آن را از اولویتهای استراتژیک خویش تعریف نموده است. این پوهنخی امید وار است، در مسیر انکشاف اقتصادی جامعه، با تعریف و آموزش نیروهای انسانی لایق و شایسته سهم مؤثر داشته باشد.

(ب) بعد سیاسی

در نظام سیاسی و قانون اساسی موجود کشور، توجه به بخش خصوصی به عنوان یکی از ازگان توسعه کشور، یک الزام اجتناب ناپذیر شناخته شده است. بدون شک مراکز تحصیلات عالی

خصوصی روند رشد فزاینده ای در کشور خواهند داشت و حضور آنها در یک نظام رقابتی بر کیفیت شان نیز خواهد افزود.

پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی هیواد با در نظر داشت: امنیت سیاسی موجود در جامعه و حمایت دولت و نظام جهانی از مراکز تحصیلات عالی خصوصی برنامه های استراتژیک خود را تعریف و عملی خواهد ساخت.

این پوهنخی در مسیر نهادینه سازی ارزشهای صلح و دموکراسی انسانی نیز برنامه ریزیهای مشخص خواهد داشت و تلاش خواهد نمود تا با آموزش و پرورش نیروهای انسانی لایق و شایسته سهم مؤثری در مدیریت دموکراتیک سیاسی جامعه ایفا نماید.

ج) بعد تکنالوژیکی:

تکنالوژی با شرط رعایت ارزشها و منافع انسانی، از نقش محوری در پیشبرد سریعتر امور، نظم بخشی به فعالیتها، نظارت بر فعالیتها، ارزیابی مؤثرتر، برقراری روابط، تبادل معلومات و آگاهیها و مبارزه مؤثر با فساد اداری برخوردار می باشد.

پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی هیواد، تلاش می نماید تا از آخرین دستاوردهای تکنالوژیکی در موارد ضروری استفاده نماید. ایجاد و توسعه پایگاه داده ها (دیتابیس)، استفاده از اینترنت دارای سرعت بالا، ال سی دی، پروجکتور، کتابخانه الکترونیکی از جمله برنامه های جدی این پوهنخی می باشد.

واضح است که پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی هیواد، تلاش می نماید تا نقش مؤثر و تعیین کننده در تربیت نیروهای انسانی متخصص و پاسخگو به نیازهای جامعه داشته باشد.

د) بعد اجتماعی – فرهنگی:

فعالیتها و دستاوردهای هر نهاد تحصیلی از وضعیت اجتماعی – فرهنگی جامعه متأثر است و بر آن قویاً تأثیرگذار می باشد.

به لحاظ اجتماعی، وضعیت کلی نظام آموزشی کشور هم در سطح معارف و هم در سطح تحصیلات عالی، نوع نگاه مردم به آموزش، تعداد متعلمین مکاتب، سطح زندگی مردم، میزان مشارک اقشار اجتماعی مختلف در تصمیم گیریها، انسجام اجتماعی، اعتماد میان مردم و دولت، میزان قانونمداری

در جامعه، سلامت جسمانی و روانی اعضای جامعه میزان آگاهی آنها از حقوق شهروندی شان و امثال آن نه تنها بر فعالیتها، سیاستگذاریها و برنامه ریزیهای مؤسسه تحصیلات عالی هیواد تأثیرگذار می باشند، بلکه اساساً جهت دهنده و معنا بخش آنها می باشند. از سوی دیگر ما بر این باور هستیم که نظام تحصیلی موجود در هیواد با سیاستگذاریها و برنامه ریزیهای مناسب نقش مؤثری در بهبود وضعیت اجتماعی و فرهنگی کشور خواهد داشت. پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی هیواد حول محور معیار دوم ارتقای کیفیت (سهم گیری در جامعه و انکشاف) برنامه ریزیهای مشخصی خواهد داشت.

هـ) رقابت:

رقابت یک اصل فعال ساز و پویایی بخش در جامعه می باشد. پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی هیواد در مسیر تحقق ارزشها و هدفهای انسانی و ملی خویش از حد اکثر قابلیتهای و فرصتهای موجود استفاده خواهد کرد. حداکثر تلاش در استفاده بهینه از حد اقل امکانات، تسهیلات و سرمایه ها، معنایی است که می توان برای رقابت در نظر گرفت. رهبری و مدیریت ارشد این مؤسسه و پوهنخی توأمیت و همکاری با سایر مؤسسات را از عوامل موفقیت خود می داند و تضعیف دیگران را به عنوان یک اصل رقابتی نمی پذیرد. رقابت در مؤسسه تحصیلات عالی به این معنی است که به معیارهای 11 گانه وزارت تحصیلات عالی هیواد بهتر از سایر مؤسسات عمل شود و در عین حال تجربیات و دانش خویش را بیشتر از پیش در اختیار سایر مراکز تحصیلات عالی قرار دهد. تلاش پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی هیواد این خواهد بود که در رعایت معیارهای 11 گانه پیشتاز و الگو باشد.

پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی هیواد پس از ارزیابی نقاط ضعف و قوت و فرصتها و تهدیدهای که در سایر نهاد های تحصیلی خصوصی و دولتی سنجش شده اند، با آگاهی از وضعیت آنان، جایگاه خود نسبت به رقیبان را روشن می سازد و باتوجه به آنان برنامه ریزی می نماید.

تحلیل وضعیت موجود پوهنخی اقتصاد

پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی هیواد در سال 1390 همزمان با مؤسسه ایجاد گردیده است. این پوهنخی در زمان شروع به فعالیت خویش دارای دیپارتمنت اداره تجارت بود. از آغاز فعالیت تا کنون جذب محصل جدید و نیز فارغ التحصیل داشته است. چنانچه با رویکرد مبتنی بر تحلیل سوات

(SWOT) وضعیت گذشته و کنونی پوهنخی اقتصاد را مورد بررسی قرار دهیم، نقاط ضعف و قوت، فرصت و چالش های آنرا به طور فهرست وار می توان چنین بر شمرد:

فرصت ها و قوت ها:

الف: قوت ها:

- داشتن استادان مجرب در تخصص های مربوطه با درجه تحصیل ماستری؛
- داشتن استادان جوان و آماده برای خدمت بیشتر؛
- موجودیت انگیزه در استادان برای رشد خودی دانشجویان؛
- وجود ساخت تشکیلات مناسب؛
- موجودیت روحیه تعاون و همکاری میان اعضای کادر علمی و اداری؛
- موجودیت مدیریت دموکراتیک و مشارکتی؛
- وجود کتابخانه معیاری مرکزی به سطح موسسه؛
- برخورداری از امکانات زیر بنایی مناسب؛
- استقبال از نظریات اساتید و محصلین در جهت بهبود و کیفیت تدریس؛
- استفاده از کتب درسی به روز؛
- نصاب تحصیلی معیاری و به روز ؛ و
- استفاده از روش های نوین تدریس

ب: فرصت ها

- وجود بازار کار گسترده برای فارغان رشته های اقتصاد و مدیریت؛
- استقبال اقشار مختلف مردم از رشته های اقتصاد و مدیریت؛
- حمایت جدی وزارت تحصیلات عالی از انکشاف رشته های تحصیلی مورد نیاز جامعه مانند اقتصاد و مدیریت ؛
- حمایت جامعه جهانی از رشته های اقتصاد و مدیریت؛ و
- موجودیت فرصت برای ایجاد توامیت با سایر سازمانها و مراکز آکادمیک

چالش ها و ضعف ها :

الف: ضعف ها:

- کم توجهی به ایجاد توامیت با سایر مراکز علمی و سازمانهای مربوطه؛
- نبود برنامه های سفرهای علمی به خارج از کشور برای بالابردن ظرفیت ها استادان؛
- نبود برنامه برای ارتقا استادان در دیپارتمنت ها؛
- ضعف تعامل واحد های آموزشی؛
- نداشتن کتاب خانه مجهز و معیاری و کتابخانه دیجیتال به سطح پوهنئی؛
- نداشتن مرکز انکشافی پوهنئی؛
- نبود مجله علمی و اکادمیک در سطح پوهنئی؛
- رو در رو شدن استادان با دانشجویان که دارای کیفیت پایین می باشند؛
- نبود سفرهای علمی به خارج و داخل کشور برای بالابردن ظرفیت ها دانشجویان؛
- نبود اساتید دارای درجه تحصیلی دوکتورا؛ و
- عدم برخورداری از یک پلان استراتژیژیک پاسخگو تا زمان نگارش پلان فعلی

ب: چالشها:

- نبود امنیت در جامعه؛
- پایین بودن سطح درآمد اکثریت افراد جامعه؛
- فساد اداری گسترده در ادارات دولتی و خصوصی؛
- ضعف دولت در ایجاد هماهنگی با پوهنتونها در قسمت ایجاد فرصتهای شغلی و تربیت کادرهای متخصص؛ و
- رو در رو شدن با مقررات دست و پاگیر از طرف انسجام امور اکادمیک

مقایسه عوامل داخلی و خارجی و تعیین استراتژیهای مناسب برای پوهنخی اقتصاد

از آنجا که تحلیل سوات با روش علمی و واقعیت گرا در پوهنخی اقتصاد موسسه تحصیلات عالی هیواد انجام یافته است، با توجه به نقاط قوت و ضعف و فرصتها و تهدیدها جایگاه هر استراتژی را می توان به روشنی باز گو نموده، در اینجا منظور ما از استراتژیها، چهار نوع استراتژی تهاجمی، محافظه کار، رقابتی و تدافعی می باشد.

در استراتژی تهاجمی با استفاده از نقاط قوت داخلی تلاش می شود تا از فرصتهای خارجی بهره برداری گردد.

در استراتژی محافظه کارانه بهره برداری از فرصتهای موجود در محیط خارجی برای تبدیل نقاط ضعف به نقاط قوت مورد توجه قرار می گیرد.

در استراتژی رقابتی از نقاط قوت به گونه ای استفاده می شود که اثرات ناشی از تهدیدهای موجود در محیط خارج کاهش داده شوند.

در استراتژی تدافعی با در پیش گرفتن رویکرد و عملکرد تدافعی تلاش می شود تا نقاط ضعف کاهش داده شوند و از تهدیدهای محیط خارجی پرهیز گردد.

عملیاتی سازی استراتژی تهاجمی:

این استراتژی در پوهنخی اقتصاد با در پیوند قرار دادن منطقی نقاط قوت و فرصتهای خارجی جنبه عملی می یابد.

نقاط قوت برخوردار از فضای مناسب آموزشی با صنفهای باز و مجهز، دفاتر کاری مدرن و دارای تجهیزات و تسهیلات و امثال آن، داشتن کتابخانه مرکزی می توانند این پوهنخی را در بهره برداری از فرصت های موجود نیاز مبرم و تقاضای زیاد نسبت به تحصیلات عالی در جامعه یاری رساند و زمینه جذب هر چه بیشتر محصلان به این پوهنخی را فراهم آورند.

نقطه قوت فیس تحصیلی مناسب با توانایی اقشار محروم جامعه نیز زمینه جذب محصلین علاقمند را از گروههای مستضعف و محروم جامعه تقویت می نماید. تمام نقاط قوت مذکور و همچنان موجودیت زیرساختها و تعمیر اختصاصی برای مؤسسه تحصیلات عالی، وجود رشته های مهم و کاربردی در راستای نیازهای اساسی جامعه و برخوردار از یک پلان استراتژیک اولیه، می توانند سایر مراکز علمی - تحقیقی و پوهنتونها را در امضای تفاهم نامه های همکاری و ایجاد توأمیت با هیواد بلخصوص پوهنخی اقتصاد، ترغیب نماید که از جمله فرصتهای بسیار مطلوب به حساب می آید.

رهبری هیواد مصمم است با بهره از این نقاط قوت از فرصت اقبال جامعه جهانی به کمک به بازسازی کشور و تقویت موسسات خصوصی و نیز فرصت علاقه مندی وزارت محترم تحصیلات عالی و دولت جمهوری اسلامی افغانستان به رشد و انکشاف معیاری پوهنتونهای خصوصی، در مسیر تحقق بهتر هدفهای خویش بهره برداری نماید.

عملیاتی سازی استراتژی محافظه کارانه:

در چهار چوب این استراتژی با بهره از فرصتها، تلاش می شود تا نقاط ضعف به نقاط قوت تبدیل شود. استفاده از فرصت ها افزایش تقاضا به تحصیلات عالی در جامعه و استقبال از برنامه های جذب محصلان توسط مؤسسه تحصیلات عالی برای پوهنخی اقتصاد می توانند از اهداف والای این مؤسسه باشند تا به تقویت هرچه بیشتر این و ایجاد درپارتمنت های جدید مطابق با نیازمندی جامعه، سهم در جهت رفع مشکلات و نیازهای موجود کشور داشته باشد. (تبدیل نقاط ضعف با نقاط قوت).

این فرصتها در کنار سایر فرصتها همچون استقبال جامعه جهانی از روند خصوصی سازی و کمک به تقویت پوهنتونهای خصوصی می توانند نقطه ضعف نداشتن ارتباطات کافی و توأمیت با سایر مراکز و نهاد را با برقراری ارتباطات کافی ایجاد توأمیت ها مرتفع سازد. و در چهار چوب ایجاد توأمیتها نسبت به از بین بردن نقاط ضعف نبود استادان دارای درجه دوکتورا، پایین بودن ظرفیتهای کاری، معیاری نبودن مواد درسی، روشن نبودن نظام مالی مؤسسه، عدم فعالیت مرکز تحقیقات علمی، ضعف در نظام نظارت و ارزیابی و نبود برنامه های ماستری اقدام گردد. آنچه به حل این نقطه ضعفها کمک می نماید استفاده از سایر فرصتها یعنی روند روبه رشد توسعه دموکراتیک، استقبال جامعه جهانی به رشد مرکز تحصیلات عالی در افغانستان و وجود تقاضای بالا در جامعه نیز می باشد.

عملیاتی سازی استراتژی رقابتی:

در استراتژی رقابتی تلاش می شود تا با استفاده از نقاط قوت، اثرات ناشی از تهدیدهای محیط خارجی کاهش یابند. به عنوان مثال وجود رشته مهم و کاربردی اقتصاد، در راستای نیازهای اساسی جامعه فیس تحصیلی مناسب با توانیهای اقشار محروم جامعه و برخورداری از فضای مناسب آموزشی که از جمله نقاط قوت این پوهنخی به حساب می آیند، می توانند این پوهنخی را با جذب

محصّلان و ایجاد توانایها و قابلیت‌های لازم در آنها به کاهش تهدید پایین بودن ظرفیتهای آکادمیک در جامعه، کاهش فساد اداری و رشد آگاهی، برای تقویت فرهنگ صلح و دموکراسی و کاهش سیطره ارزشها و نگاه مردسالار و تبعیض جنسیتی به طور مؤثر کمک نماید.

عملیاتی سازی استراتژی تدافعی:

در این استراتژی تلاش می شود تا نقاط ضعف موجود کاهش یابد و از تهدیدهای محیط خارجی پرهیز شود. در چهار چوب این استراتژی، با جذب استادان دارای درجه دوکتورا، ظرفیت سازی در استادان، معیاری ساختن مواد درسی، برخورداری از برنامه مالی مشخص، بالا بردن سطح معاشات، فعال سازی مرکز تحقیقات علمی، تجهیز بیشتر کتابخانه، ایجاد دیپارتمنت های جدید منطبق بر نیازهای جامعه، برقراری عدالت جنسیتی در جذب محصلین و استخدام کادر اداری و علمی و ایجاد توأمیتهای، نقاط ضعف کاسته خواهد شد و با در پیش گرفتن برنامه ها و اقدامات مناسب، از جمله برگزاری سمینارها و کنفرانسها در سطح ملی و منطقه ای، ارتقای سطح آگاهی مربوط به حکومتمداری خوب در سطح مؤسسه و جامعه، برقراری یک نظام آموزشی تحقیقی و خدماتی معیاری در مؤسسه، نسبت به کاهش تهدیدهایی مانند سیطره ارزشها و نگاه مردسالار و تبعیض جنسیتی، نفوذ سیاسی کشورها به پوهنتونها، کم بودن ظرفیتهای آکادمیک، نبود امنیت کافی و ... اقدام خواهد شد.

استراتژی تدافعی ایجاب می نماید تا برخی نقاط، ضعفها کاملاً محتاطانه برخورد کنیم و نسبت به تغییر آنها شتاب زده عمل ننماییم. این استراتژی می تواند تأثیر تهدید های محیطی را کاهش دهد. به عنوان مثال نقطه ضعف نبود عدالت جنسیتی را به دلیل وجود تهدید حاکمیت فرهنگ مرد سالار و تبعیض جنسیتی در جامعه نمی توان به سرعت و در مدت زمان کوتاه رفع نمود. به همین دلیل، در برخی موارد، نداشتن ارتباطات و توأمیت با پوهنتونهای خارجی می تواند از نفوذ سیاسی کشورها به پوهنتون خودی جلوگیری نماید. مثال دیگر وجود ضعف در سیستم مستند سازی فعالیتها است که به دلیل وجود فساد اداری گسترده می تواند شکل نادرست به خود بگیرد و برای رفع آن باید منطقی، سنجیده و آرام قدم برداریم.

استراتژی مسلط در پوهنخی اقتصاد

روند عملیاتی سازی استراتژیها نشان می دهد که هر یک از آنها از نقش و جایگاه قابل توجهی در دستیابی به هدفهای استراتژیک پوهنخی اقتصاد برخوردار می باشند. رهبری و مدیریت ارشد هیواد و پوهنخی، با توجه به نقاط قوت داخلی و فرصتهای بیرونی، استراتژی تدافعی را که در شرایط خاص می تواند مفید باشد، مطلوب تشخیص نمی دهد. تأکید هیواد بیشتر بر استراتژی تهاجمی خواهد بود. با توجه به تحلیل جدول مربوط به عوامل داخلی، نقاط قوت پوهنخی اقتصاد در مقایسه با نقاط ضعف آن برتری دارد و این واقعیت، ایجاب می نماید تا تلاش شود با استفاده از نقاط قوت داخلی از فرصتهای خارجی نیز حد اکثر بهره برداری شود. منطق مهمتر در پیش گرفتن این استراتژی این می باشد که پوهنخی اقتصاد با رویکرد خود اتکایی یا تکیه بر منابع داخلی و مطالعه فرصتها و تهدید های موجود در جامعه با ایجاد اعتماد به نفس لازم، خود را در موضع سوژه (ذهن فعال و شناسانده) ای قرار می دهد که با استفاده بهینه از داراییها و نقاط قوت خویش از فرصتهای موجود بهترین استفاده ها را نماید و در رابطه با تهدیدهای موجود و نظام حاکم بر جامعه، خود را در موقعیت منفعل (اُیژه) قرار ندهد.

واضح است که در کنار در پیش گرفتن این استراتژی، عمل به استراتژیهای رقابتی و محافظه کارانه نیز مهم و سرنوشت ساز می باشند. برداشت رهبری پوهنخی این است که عمل به چند استراتژی، با توجه به تحلیل هایی که ارائه گردید مانعة الجمع نمی باشد، به این معنا که عمل به استراتژی تهاجمی مانع از عمل به استراتژی رقابتی و یا محافظه کار نمی گردد. قابل ذکر است که بعد از استراتژی تهاجمی عمل به استراتژی رقابتی از این جهت حیاتی می باشد که در رابطه با "هیواد" تهدیدهای محیط بر فرصتها غلبه دارند.

اولیتهای پلان ملی استراتژیک وزارت تحصیلات عالی

چون پلان استراتژیک پوهنخی برتکيه بر اولويت های پلان استراتژیک موسسه و از موسسه نظر به اولويت های پلان استراتژیک وزارت تحصیلات عالی تحرير میگردد بنا لازم تا از اولويت های آن ذکر گردد. اولويت های پلان استراتژیک ملی وزارت تحصیلات عالی براساس اولويت های دولت جمهوری اسلامی افغانستان تعیین شده است لازم است تا پوهنتون های محترم نیز استراتژی های خود را در همین راستا تدوین و اجرا نمایند. این اولويت ها به قرار زیر است:

حکومتداری

بخش حکومتداری خوب، از جمله اولويت های مهم دولت افغانستان و وزارت تحصیلات عالی است که به منظور آن، در گُل می توان به موارد زیر اشاره کرد:

مدیریت و رهبری؛ استقلال مالی، اداری، اکادمیک؛ مبارزه با فساد؛ بوروکراسی؛ افزایش همکاری؛ جلب کمک ها؛ مسائل جندر؛ افزایش بودجه پوهنتون و غیره

پروگرام اکادمیک

یکی از اولويت های استراتژیک وزارت تحصیلات عالی، تقویت امور اکادمیک و مطالعات و تحقیقات است که در زیر به این اولويت ها اشاره می شود:

- انکشاف کادر علمی و کارمندان؛ برنامه مطالعات و تحقیقات؛ برنامه های فوق لیسانس و دکتورا؛ انکشاف کریکولوم؛ ارتقای ظرفیت و کسب تصدیق کیفیت؛ انکشاف مواد درسی مطابق به بازار؛ آموزش الکترونیک؛ دسترسی به تکنولوژی اطلاعات و

دسترسی به تحصیلات عالی

افزایش دسترسی شهروندان به تحصیلات عالی، برای رشد سرمایه انسانی جوان کشور از جمله مهمترین اولويت دیگر وزارت تحصیلات عالی است که در زیر به آنها اشاره می کنیم:

- افزایش دسترسی به تحصیلات عالی؛ افزایش دسترسی زنان به تحصیلات عالی؛ بلندبردن سطح اجرای سیستم کریدت؛ افزایش توانایی های خدمات محصلان ...

زیرساخت

زیرساخت، به تمام تجهیزات، امکانات و زیربناهایی اطلاق می شود که آینده طولانی پوهنتون ها را تضمین می کند که وزارت تحصیلات عالی برای تأمین آن تلاش می نماید که در زیر به آنها اشاره می شود:

- ساخت تعمیر تدریسی؛ ساخت جمنازیوم، ادیتوریم، لیلیه؛ لابراتوار؛ کتابخانه؛ انکشاف مرکز تحقیقات و مطالعات؛ انکشاف مرکز تکنولوژی معلوماتی و

انتخاب استراتژیهای پوهنخی

استراتژیهای پوهنخی اقتصاد در چارچوب اولویتهای پلان استراتژیک موسسه تحصیلات عالی هیواد با در نظر داشت تاکید وزارت تحصیلات عالی حول محورهای حکومتداری خوب، برنامه های علمی، دسترسی به تحصیلات عالی و برنامه های زیر ساختی قابل تعریف می باشد که به طور مفصل به هر یک پرداخته می شود.

برنامه های مدیریتی – رهبری

بهبود ظرفیتها و روشهای رهبری

پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی هیواد، از آغاز تأسیس تا اکنون دارای سیستم رهبری متفاوت از وضعیت کنونی بود. قبل از سمستر خزان 1397 چالشهای ناشی از نبود نیروهای انسانی با تجربه کاری کافی و با تحصیلات عالی بخصوص در ریاست پوهنخی، آمریت دیپارتمنت و استادان بود.

تجربیات و دستاوردهای منفی و مثبت پوهنتونهای جهان، نشان می دهد که استفاده از روشهای رهبری دموکراتیک، مشارکتی، شایسته سالار، پاسخگو و قانونمند، نتایج مطلوبتری در پی دارد. عملی سازی این روشها در کنار وجود امکانات و تسهیلات مادی لازم، به نیرو های انسانی شایسته بستگی دارد.

رهبری موسسه تحصیلات عالی هیواد با ایجاد ساختار و سیستم واحد، مناسب و در همین راستا، تعریف ارزشها و هنجار های پاسخگو و نهادینه سازی و یژگی های شخصیتی لازم در اعضا، نقش رهبری خویش را متمرکز بر اصول اساسی آن خواهد نمود و هماهنگی روشهای رهبری با روشهای مناسب مدیریتی را مورد توجه قرار خواهد داد.

در امر رهبری، بر ایجاد تغییرات مثبت و خلاقانه، تاثیر گذاری مثبت، جاذبه های شخصیتی، اعتماد سازی، انگیزه دادن، امید بخشی، آینده نگری و محوریت دادن به ارزشها و اخلاقیات و احترام متقابل تاکید خواهد شد و در کنار آن در چارچوب مدیریتی به محور های برنامه ریزی، استخدام، سازماندهی و استفاده صحیح از منابع مالی فزیکمی و انسانی با رویکرد تخصصی و با تکیه بر معیار های علمی و جهان شمول آن بطور جدی توجه خواهد شد.

تلاش ما بر این خواهد بود تا به منظور بهبود رهبری و مدیریت پوهنخی، اقدامات ذیل را جهت

تحقق بخشیدن بخرچ بدهیم:

● تفویض: پوهنخی اقتصاد با آگاهی از اصول رهبری و مدیریتی، به تفویض صلاحیتها در سطح دیپارتمنت ها در بخشهای خلق عواید، تهیه بودیجه، ایجاد توامیت ها، مصرف بودیجه و مواد لازم دیگر جنبه عملی خواهد داد.

● معاونیت علمی مؤسسه تحصیلات عالی هیواد به اصل تفویض صلاحیتها در بخشهای جذب و ایجاد مضامین جدید، تجدید مواد درسی، تجدید کریکولم، نیاز سنجی، ایجاد برنامه های جدید برای پوهنخی و دیپارتمنت ها طبق اصول و معیارهای وزارت تحصیلات عالی و اساسنامه مؤسسه تحصیلات عالی هیواد عمل خواهد کرد و پوهنخی را در راستای تحقیق اهداف خویش کمک خواهد نمود.

● پوهنخی اقتصاد و دیپارتمنت اداره تجارت اسناد، لوایح و طرز العمل ها را در بخشهای اداری، آکادمیک و محصلان مربوط حیظه کاری پوهنخی را بررسی و نسبت به اصلاحات آنها اقدام خواهد کرد.

● در قسمت جذب و استخدام کادر علمی با توجه به معیار های درجه تحصیل، دانش، تجربه، ابتکار و خلاقیت و تعهد پذیری اقدام خواهد کرد.

● به طور مستمر به امر نیاز سنجی و برنامه ریزیهای لازم نسبت به رفع نیاز ها اقدام خواهد شد .

● با پدیده های مخرب فساد اداری، کارشکنی، تعصب و بی عدالتی به طور روشمند و در عین حال جدی برخورد خواهد گردید.

استقلالیت آکادمیک، مالی و اداری :

هر نهاد آموزشی ضمن احترام به ارزش ها و قوانین ملی با رعایت معیار های لازم برای نهاد های علمی- تحصیلی می تواند از استقلالیت آکادمیک مالی و اداری بر خوردار باشد. پوهنخی اقتصاد مؤسسه تحصیلات عالی هیواد تلاش می ورزد تا :

1. پوهنخی اقتصاد در بخشهای تحقیقی، ابتکار، خلاقیت و رشد تفکر انتقادی برنامه های مشخص را روی دست خواهد گرفت که این تاکید نشان دهنده توجه به استقلالیت آکادمیک میباشد.

2. جهت خودکفایی مالی برای پوهنخی و دیپارتمنت بودیجه عادی و انکشافی سالیانه مشخص گردیده و بر اساس آن عمل خواهد شد.

منابع عایداتی پوهنخی اقتصاد با توجه به موارد ذیل تقویت خواهد گردید:

1. فیس سمنسروار ؛
2. داخله؛
3. آی دی کارت ترانسپورت برای طبقه انانث؛
4. آی دی کارت؛
5. دیپلوم و ترانسکریپت؛
6. برنامه های آموزشی کوتاه مدت ؛
7. دفاع مونوگراف؛
8. فیس کارت کتابخانه؛
9. فیس امتحانات چانس دوم و سوم؛
10. فیس جشن فراغت؛
11. فورم ثبت نام کانکور؛ و
12. فیس تکمیل کریدت

توسعه روابط و توأمیت های علمی:

برقراری روابط و توأمیت های علمی با سایر نهادهای علمی، تحقیقی و ادارت ، فرصتها و امکانات بسیار خوبی را در مسیر برنامه های انکشافی ایجاد می نماید.

پوهنخی اقتصاد در صدد است تا در قدم نخست با تعدادی از پوهنتون ها و نهاد ها معتبر علمی- تحقیقاتی فعال در داخل کشور و در قدم بعدی با سکتورهای دیگر دارای توأمیات باشد.

● پوهنخی اقتصاد در چارچوب این توأمیات نسبت به برنامه های ارتقای ظرفیت و کیفیت، همکاری های تحقیقاتی- نشراتی، برگزاری سمینارها، و مناظره های علمی، به روز ساختن کریکولم ها و مواد درسی، رهبری و مدیریت و موارد لازم دیگر، اقدام خواهد کرد.

در بخش جنسیت (جنر) :

در حال حاضر هیچ یک از اعضای رهبری و مدیریت پوهنخی اقتصاد و استادان از طبقه انانث نمی باشد. جهت تعادل در بخش جنر پوهنخی اقتصاد در این رابطه به اقدامات ذیل توجه خواهد داشت:

الف: جلب ، جذب و استخدام تعداد از طبقه انانث با در نظر داشت درجه تحصیلی، توانایها، قابلیت ها در بخشهای استادان و اداری؛

ج: برخورد جدی با هر نوع تبعیض و ستم جنسیتی در سطح پوهنخی و در میان محصلان؛

د: برگزاری ورکشاپ ها، سمینارها و آگاهی دهی در زمینه جندر/جنسیت به محصلان و اعضای کادر علمی- اداری؛

ه: بالا بردن میزان مشارکت طبقه انانث در سایر برنامه ها و فعالیتهای متنوع به سطح پوهنخی و موسسه؛

افزایش بودیجه پوهنخی اقتصاد:

پوهنخی اقتصاد با توجه به برنامه های انکشافی و به منظور فراهم کردن امکانات و سهولت های بیشتر برای محصلان، کارمندان اداری و اعضای کادر علمی بودجه سالیانه خود را افزایش می دهد. این افزایش هم شامل بودجه عادی و هم بودجه انکشافی خواهد بود.

پوهنخی با افزایش بودجه سالیانه خود:

- در جهت استخدام کادر علمی با سویه تحصیلی حداقل ماستر و به دوکتور اقدام خواهد کرد.
- دفاتر و شعبات پوهنخی را تجهیز خواهد نمود.
- کتابخانه مرکزی را تقویت مینماید و به سطح پوهنخی کتابخانه اختصاصی فزیک و دیجتلی را ایجاد خواهد نمود.
- سطح معاش استادان و مقامات مدیریتی – رهبری را تدریجاً و مناسب با سطح نیازهای آنان افزایش می دهد.
- درصدد ایجاد دیپارتمنت جدید در مطابقت به نیاز بازار کار می باشد.
- از برنامه های تحقیقی و نشراتی حمایت می نماید.

برنامه های علمی

جذب و استخدام کادر های علمی شایسته

در بسیاری از پوهنتون های داخلی کشور، نبود یا کمبود استادان دارای سطوح تحصیلی و تجربه بالا یک چالش بسیار جدی به حساب می آید. در رابطه با لزوم استخدام کادرهای علمی جدید توجه به دو نکته ضرورت دارد:

(الف) پوهنخی اقتصاد در هر سال یک تن استاد را به درجه تحصیل دوکتورا استخدام خواهد نمود و باقی استادان دارای درجه تحصیلی حد اقل ماستر خواهد بودند ؛

(ب) رعایت تناسب میان تعداد محصلین و استاد؛

تناسب میان استاد و محصل در رشته های مختلف تحصیلی باید از بنیاد منطقی برخوردار باشد. در بسیاری از رشته ها و صنف ها، بویژه در پوهنتونهای دولتی، تعداد زیاد محصلین، روند تدریس موفقانه استاد را دچار مشکل می سازد و ضمن آنکه ازدحام بالا، مانع از انتقال روشن محتوای پیام میگردد، امکان استفاده از روش مشارکتی را ضعیف و عمل به معیارهای نظارت و ارزیابی را نیز دشوار میسازد بنا پوهنئی اقتصاد در تلاش ایجاد تناسب استاد- محصل مورد تاکید وزارت تحصیلات عالی میباشد.

مکلفیت آکادمیک

در قانون تحصیلات عالی افغانستان، هر استاد رسمی و دایمی، معادل 18 کریدت مکلفیت آکادمیک دارد. این مکلفیت شامل مکلفیت درسی استاد نیز می شود. مکلفیت بسته به نیاز دیپارتمنت تعیین می گردد؛ اما مهم است که استادان مکلفیت آکادمیک شان را با حضور در جلسات رسمی، صنوف درسی و سایر برنامه های آکادمیک در چهارچوب وزارت تحصیلات عالی و پوهنتون عملی سازند.

پوهنئی اقتصاد تلاش مینماید تا مکلفیت های درسی استادان را طوری تعریف و تنظیم کند که آنان را از فعالیتهای مهم علمی- تحقیقی مانند انجام مطالعات و تحقیقات علمی، مقاله نویسی، نگارش آثار علمی و درسی، شرکت در سمینار ها و کنفرانسهای علمی محروم نسازد. برای هر استاد فرصت داده می شود تا با نگاه تخصصی به مضامین درسی، گستره و عمق دانش و تخصص خویش را بهبود بخشد و مجبور به تدریس در مضامین متنوع و پراکنده نگردد. به منظور تحقق این هدف، مکلفیت درسی هر استاد حد اکثر 25 کریدت در هفته در نظر گرفته می شود.

پوهنئی اقتصاد برای هر استاد دایمی خویش در حدود 25-30 کریدت تدریس در هفته تعیین نموده است. پوهنئی اقتصاد تلاش مینماید تا این رقم را بین 20 الی 25 تعیین نماید.

علاوه بر مکلفیت درسی استادان و حضور در جلسات رسمی، در کمیته های مختلف که در سطح پوهنئی و مؤسسه تحصیلات نیز فعالیت خواهند کرد.

حضور فعال و علاوه بر آن ملزم به نگارش مقاله های علمی - تحقیقی، تألیف و نویسندگی، شرکت در سمینار ها و کنفرانس های علمی و سایر برنامه های بهبود ظرفیت های آکادمیک میگردند.

ارتباط و توأمیت با سایر پوهنتونها:

پوهنځی اقتصاد با همکاری معاونیت های علمی، اداری مالی و محصلان برای برقراری ارتباط و توأمیت با نهادهای تحصیلی و ادارت خواهد کرد که کار باعث برگزاری سمینارهای و کنفرانس های علمی، سفرها و بازدیدهای علمی، مبادله تجربیات، نشر آثار علمی و امثال آن خواهد شد تا بتواند گامهای موثر و مثمر را بردارد.

برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت:

برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت در کلیه سازمانها، از جمله مراکز آکادمیک یک امر معمول و در عین حال بسیار مؤثر می باشد. در نهادهای علمی این گونه دوره ها اغلب در قالب سمینارها و ورکشاپ های علمی، برگزاری جلسات، نقد و بررسی، سخنرانیها و دوره های آموزشی تدریسی عملی می گردد. پوهنځی اقتصاد در نظر دارد تا این دوره ها را با توجه به نیاز و ضرورتهای درون سازمانی، با همکاری شخصیتهای علمی، و سایر نهادها به شکل منظم آن برگزار نماید.

مطالعات و تحقیقات علمی:

در جوامع متمدن امروزی، پویایی مراکز علمی- تحقیقی مهمترین عامل شگوفایی نظامهای اجتماعی و برتری آنها در جهان مملو از رقابت می باشد. قلمرو فرهنگی تمدنی افغانستان، سرگذشت بزرگترین و مشهورترین تمدنهای تاریخی را در خاطر خویش دارد؛ اما آنچه سبب اوج گیری و یا نشیب آنان گردیده است، میزان برخورداری از خرد، علم و آگاهی و نقش و جایگاه عالمان و دانشمندان در این تمدنها بوده است. وضعیت کنونی در جامعه ما محصول در انزوا قرار گرفتن علما و دانشمندان و یا حوزه های تفکر، اندیشه و علم آفرینی میباشد و همین عامل ریشه عقب افتادگی، وابستگی و بحران های جاری در کشور بوده است. در وضعیت کنونی جامعه ما مسئله شناسی عالمانه، ریشه یابی ها، پیامد نگرینها و راه حلها بنیاد علمی- تحقیقی ندارد و درست به همین دلیل است که انواع چالشها و بحرانها همچنان استمرار می یابند و حتی عمیقتر می گردند.

نگاه ما به ایجاد کمیته تحقیق به سطح پوهنځی با همکاری امریت تحقیقات علمی موسسه، بر بنیاد مسئله شناسی و اهمیت به تحقیقات علمی است.

کمیته فرعی تحقیق پوهنئی اقتصاد تلاش می ورزد تا درزمینه های تحقیق، ترجمه، تالیف، نشر آثار علمی و تحقیقی، برگزاری سمینارها و کنفرانس های علمی، و برنامه های ارتقاء ظرفیت علمی واداری، گامهای موثری بردارد. این کمیته درزمینه های مونوگراف نویسی محصلین نیز برنامه های مشخص خواهد داشت. پوهنئی اقتصاد، موارد ذیل را برای مطالعات و تحقیقات علمی در نظر خواهد گرفت:

1. برگزاری سمینار ها و ورکشاپ های علمی؛
2. تجهیز کتابخانه مرکزی به منابع تحقیقی و مطالعاتی لازم با همکاری معاونیت محترم اداری – مالی؛
3. ایجاد کتابخانه های تخصصی در سطح پوهنئی؛
4. چاپ و نشر کتاب های درسی درساختار و محتوای مناسب و پاسخگو به منظور دسترسی مستقیم و آسان محصلین به منابع درسی؛
5. برگزاری دوره های آموزشی ارتقاء ظرفیت های آکادمیک برای کادرهای علمی از جمله دوره های آموزش روش های تحقیق، روش های تدریس و سایر برنامه های مورد نیاز بر اساس نیاز سنجی؛

تالیف کتب درسی:

منابع درسی به روز و مطابق کریکولم درسی یکی از نیازمندی های اساسی هر دیپارتمنت میباشد بنا کمیته فرعی تحقیق پوهنئی اقتصاد با همکاری کمیته نصاب تحصیلی در عرصه تالیف و ترجمه کتب درسی پوهنئی اقدام خواهد نمود.

ایجاد دیپارتمنت جدید:

پوهنئی اقتصاد با توجه به نیازها و ضرورت های موجود در جامعه و بازار کار به ایجاد دیپارتمنت جدید با تمرکز بر امکانات و سهولت های لازم مادی، کریکولم معیاری و نیروهای انسانی لایق و شایسته اقدام خواهد نمود.

بازنگری نصاب تحصیلی :

نصاب تحصیلی دیپارتمنت اداره تجارت پوهنئی اقتصاد در سال 1398 مورد بازنگری قرار گرفته است و پس از تایید شورای علمی موسسه جهت تایید به وزارت تحصیلات عالی ارسال گردیده است. پس از این بازنگری، نصاب تحصیلی هنوز به تصویب وزارت تحصیلات عالی نرسیده است.

نصاب تحصیلی جدید با در نظر داشت سیستم کریدت، مطابق با نیازسنجی های لازم و در هماهنگی با ضرورت های موجود بازار کار، سازمانها و وزارت خانه ها توسط کمیته تخصصی کریکولم مورد بازبینی مجدد قرار خواهد گرفته است.

کمیته فرعی نصاب تحصیلی با همکاری معاونیت علمی و کمیته اصلی و معاونیت اداری، در امر بازنگری نصاب تحصیلی در چارچوب فعالیت های کمیته مربوط، اقدامات لازم را انجام خواهند داد و تلاش خواهد شد تا به شکل مطلوب آن، معیارهای قابل قبول جهانی و ابتکارات مثبت در آن رعایت گردد.

بهبود روشهای تدریس:

روشهای تدریس در نظام آموزشی آموزشی فعلی نهادهای تحصیلی دچار نواقص و چالشها است و روش معمول قابل استفاده در این نهاد ها همانا لکچر و لکچر نوت است. در روشهای موجود، آموزش یکطرفه بوده بنا پوهنخی اقتصاد در تلاش استفاده از روش های نوین تدریس است. پوهنخی اقتصاد ضمن آنکه استفاده از کتابهای درسی جدید و معیاری را در دستور کار خویش قرار داده است، بر روشهایی تاکید می ورزد که:

الف) قابلیت های نظری و قدرت تجزیه و تحلیل مطالب را در دانشجو بهبود بخشد؛

ب) تفکر انتقادی را در آنان تقویت نماید؛

ج) قابلیت های علمی و تجربی دانشجو را رشد دهد؛ و

د) انگیزه خلاقیت و علاقه به مطالعه و فراگیری بیشتر را در دانشجو ایجاد نماید و توسعه بخشد.

مناظره های علمی:

مناظره های علمی، فلسفی و دینی در تاریخ تفکر، از نقش ارزنده ای در تکامل معرفت برخوردار بوده است. حکیمان و بزرگان قلم و اندیشه از ایجاد فضای مناظره استقبال می نمایند تا فهم دقیقتر و روشن تر از مفاهیم و موضوعات مورد بحث ایجاد نمایند. هرچند برگزاری مناظره های علمی در پوهنتون های کشور ما رایج نمی باشد، اما پوهنخی اقتصاد با همکاری معاونیت علمی در این زمینه نقش پیشتاز خواهد داشت.

مناظره های علمی در پوهنخی اقتصاد در دو سطح دانشجویان و استادان برگزار خواهد گردید: پوهنخی اقتصاد تلاش می نماید تا در هر سال تحصیلی حداقل یک مناظره علمی برگزار نماید. این اقدام ضمن شگوفایی افکار و اندیشه ها، کارکردهای مثبت دیگری نیز دارد. از جمله اینکه فضای مناظره، ارزشهای اخلاق مباحثه و گفت و گو را در جامعه علمی ما تقویت می نماید و تدریجا به نهادینه

سازی ارزشها و هنجاری های تساهل و تسامع و همدیگر پذیری کمک می کند. علاوه بر این کارکرد ها، مناظره علمی ظرفیت و کیفیت علمی موجود در میان دانشجویان و استادان را برای آنان آشکار تر می سازد.

آموزش الکترونیکی :

پوهنخی اقتصاد در اواخر سال 1398 اقدام برای ایجاد کمیته آموزش الکترونیک بر سطح پوهنخی نموده و در سمستر بهاری 1399 با استفاده از سیستم دیتابیس MIS مرکزی برای دروس غیر حضوری استفاده نموده است. و این یک فرصت خوب تدریس در ایام قرنطینه بود و نیز تصمیم استفاده از این سیستم مرکزی دیتابیس را دارد که این میتواند در اجرای فعالیت ها بسیار مفید و موثر واقع شود.

قابل ذکر است که در آموزش الکترونیکی، همان سیستم کریدت به کار گرفته می شود؛ امتحانات به صورت حضوری برگزار میگردد؛ ویدیو لکچرها، نوتها مواد درسی و ممد درسی نیز از طریق این سیستم با محصلان شریک ساخته میشود.

بستر سازی برای به کارگیری بهتر سیستم کریدت

سیستم کریدت، با توجه به تأثیرات مثبتی که در بهبود کیفیت تحصیلی دارد و تسهیلات و آزادی انتخاب بیشتری در اختیار دانشجویان قرار می دهد، نیاز به تقویت، شفاف سازی و به کارگیری وسیعتر در پوهنخی اقتصاد دارد.

- تطبیق سیستم کریدت در مؤسسات تحصیلات عالی از چند جهت دچار مشکل می باشد:
 1. آگاهی از این سیستم ضعیف است. سیستم کریدت در مجموع در نظام تحصیلات عالی افغانستان جدید است و هنوز فهم کاملاً روشنی از آن وجود ندارد.
 2. هنوز شرایط انطباق سیستم کریدت در مؤسسات تحصیلات عالی ایجاد نشده است. با توجه به ملاحظات فوق:
- پوهنخی اقتصاد، در جهت ایجاد آگاهی از ویژگی و جنبه های مثبت سیستم کریدت در میان استادان، کارمندان و دانشجویان اقدام می نماید.
- شرایط لازم را برای تطبیق سیستم کریدت فراهم می سازد.
- از انطباق سیستم کریدت نظارت لازم را به عمل می آورد.
- پیامدهای مثبت و منطقی تطبیق سیستم کریدت در پوهنخی اقتصاد بصورت متداوم به شکل علمی ارزیابی خواهد شد.

برنامه های زیر ساختی:

پوهنخی اقتصاد همین اکنون از تعمیر مناسب و صنوف معیاری برخوردار است و نیز برای تجهیز صنوف درسی، ایجاد کتابخانه به سطح پوهنخی، تجهیز دفاتر اداری اقدام خواهد نمود و این امر باعث ارائه خدمات تحصیلی خوب برای دانشجویان خواهد شد.